

Talent Boost 2023–2027

Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton
toimenpideohjelma

Valtioneuvoston julkaisu 2023:71

Talent Boost 2023–2027

Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö;

Valtioneuvosto Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Valtioneuvosto

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.<<Valitse tekijänoikeustaso>>

ISBN pdf: 978-952-383-550-4

ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Talent Boost 2023–2027

Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma

Valtioneuvoston julkaisu 2023:71

Julkaisija Valtioneuvosto

Tekijä/t Työ- ja elinkeinoministeriö ja Opetus- ja kulttuuriministeriö;

Kieli suomi

Sivumäärä

26

Tiivistelmä

Talent Boost on työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoima poikkihallinnollinen kansainvälisen rekrytoinnin sekä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma. Ohjelman lähtökohtana on rakentaa Suomeen organisaatorajat ylittävä ekosysteemi, jossa eri toimijat työskentelevät yhteisten tavoitteiden eteen asiakaslähtöisesti. Edellinen Talent Boost -ohjelma hyväksyttiin kesällä 2020 ja lisäksi syksyllä 2021 valmistui koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta. Uudistettu Talent Boost -ohjelma vuosille 2023-2027 noudattaa pääministeri Orpon hallitusohjelman painopisteitä ja tehostaa jo käynnissä olevia toimia.

Valtion kansainvälisen rekrytoinnin toimenpiteitä kohdennetaan aiempaa selkeämmin tiettyihin kohdemiin ja tietyille toimialoille hallitusohjelman mukaisesti. Talent Boost -ohjelmassa on kolme osa-aluetta: 1) Suomen vetovoima: osaajien ja saatavuuden edistäminen ja maakuvatyö, 2) sujuvat ja hallitut oleskelulupaprosessit sekä toimiva jälkivalvonta ja väärinkäytösten ehkäisy, 3) Suomen pitovoiman vahvistaminen. Kokonaisuuteen liittyy olennaisesti myös työperäisen hyväksikäytön torjunta, jolle laaditaan oma toimenpideohjelmansa.

Talent Boost -ohjelman keskeinen tarkoitus on varmistaa poikkihallinnollisten kokonaisuuksien johdonmukainen edistyminen. Ohjelman valmistelutyötä ja toimeenpanoa ohjaa, koordinoi ja seuraa poikkihallinnollinen ohjausryhmä, jota puheenjohtavat vuorotellen työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäälliköt. Edustajina ryhmässä on työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton kannalta olennaisia ministeriöitä ja virastoja sekä kuntien, kaupunkien ja korkeakoulujen edustus. Ohjelman toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta laaditaan väliraportti työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmälle hallituskauden puolivälissä. Lisäksi ohjelman seuranta- ja raportointia varten laaditaan mittaristot kevään 2024 aikana.

Asiasanat työperäinen maahanmuutto, maahanmuutto, ulkomainen työvoima, työmarkkinat, opiskelijat, korkeakoulut, työelämä

ISBN PDF 978-952-383-550-4

ISSN PDF

2490-0966

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-550-4>

Talent Boost 2023–2027

Åtgärdsprogram för arbets- och utbildningsrelaterad invandring

Statsrådets publikationer 2023:71

Utgivare Statsrådet

Författare Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet

Språk finska

Sidantal

26

Referat

Talent Boost är ett förvaltningsövergripande åtgärdsprogram för internationell rekrytering och arbets- och utbildningsrelaterad invandring som samordnas av arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Utgångspunkten för programmet är att i Finland bygga upp ett ekosystem som överskrider organisationsgränserna och där olika aktörer arbetar kundorienterat mot gemensamma mål. Det föregående programmet Talent Boost godkändes sommaren 2020 och dessutom färdigställdes hösten 2021 färdplanen för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring. Det förnyade Talent Boost-programmet för 2023–2027 följer prioriteringarna i statsminister Orpos regeringsprogram och syftar till att effektivisera de pågående åtgärderna.

Statens åtgärder för internationell rekrytering riktas tydligare än tidigare till vissa målländer och vissa branscher i enlighet med regeringsprogrammet. Talent Boost består av tre delområden: 1) Finlands dragningskraft: främjande av kompetens och tillgång till kompetent arbetskraft samt främjande av Finlandsbilden, 2) smidiga och kontrollerade processer för uppehållstillstånd samt fungerande efterhandsövervakning och förebyggande av missbruk, 3) stärkande av Finlands kvarhållningskraft. En viktig del av helheten är också bekämpning av arbetsrelaterat utnyttjande, i fråga om vilket det utarbetas ett separat åtgärdsprogram.

Det centrala syftet med Talent Boost-programmet är att säkerställa att de förvaltningsövergripande helheterna framskrider konsekvent. Beredningen och genomförandet av programmet styrs, samordnas och följs av en förvaltningsövergripande styrgrupp, som leds turvis av kanslicheferna vid arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. I gruppen ingår företrädare för ministerier och ämbetsverk som är väsentliga med tanke på arbets- och utbildningsbaserad invandring samt företrädare för kommuner, städer och högskolor. En halvtidsrapport om genomförandet och effekterna av programmet utarbetas i mitten av regeringsperioden för ministerarbetsgruppen för sysselsättning och företagande. Dessutom utarbetas under våren 2024 indikatorer för uppföljningen och rapporteringen av programmets genomförande.

Nyckelord arbetskraftsinvandring, invandring, utländsk arbetskraft, arbetsmarknaden, studerande, högskolor, arbetslivet

ISBN PDF 978-952-383-550-4

ISSN PDF

2490-0966

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-550-4>

Talent Boost 2023–2027

Programme for international recruitment and work-based and education-based immigration

Publications of the Finnish Government 2023:71**Publisher** Finnish Government**Author(s)** Ministry of Economic Affairs and Employment and Ministry of Education and Culture
Language Finnish**Pages** 26**Abstract**

Talent Boost is an intersectoral programme for international recruitment and work-based and education-based immigration coordinated by the Ministry of Economic Affairs and Employment and the Ministry of Education and Culture. The programme seeks to build a Finnish ecosystem across organisational boundaries in which different parties can work towards common goals in a customer-oriented manner. The previous Talent Boost programme was adopted in summer 2020 and a roadmap for education-based and work-based immigration was completed in autumn 2021. The revised Talent Boost 2023–2027 complies with the priorities of the Programme of Prime Minister Orpo's Government and intensifies the measures already under way.

The programme will target the central government's international recruitment measures more clearly at specific countries and sectors in line with the Government Programme. Talent Boost has three components: 1) Finland's attractiveness: promoting experts and availability and carrying out country branding, 2) efficient and controlled residence permit processes with effective follow-up monitoring and prevention of abuses, 3) improving Finland's retention. Prevention of work-related exploitation is also an integral part of the package, for which an action plan will be drawn up.

The main purpose of Talent Boost is to ensure consistent progress among intersectoral programme partners. The preparation and implementation are directed, coordinated and monitored by an intersectoral steering group chaired alternately by the Permanent Secretaries of the Ministry of Economic Affairs and Employment and the Ministry of Education and Culture. Steering group members include representatives of ministries and agencies that are essential for work-based and education-based immigration as well as representatives of municipalities, cities and higher education institutions. The participants will draw up a mid-term report on the programme implementation and effectiveness for the ministerial working group on employment and entrepreneurship. In addition, programme monitoring and reporting indicators will be created in spring 2024.

Keywords work-based immigration, labour migration, migration, foreign labour, labour market, students, higher education institutions, universities, work**ISBN PDF** 978-952-383-550-4**ISSN PDF** 2490-0966**URN address** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-550-4>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton tilannekuva	9
2.1	Suomen houkuttelevuus kansainvälisille osaajille	9
2.2	Myönnettyjen oleskelulupien määrät	9
2.3	Valtionalouden tarkastusviraston havainnot työperusteisesta maahanmuutosta	12
2.4	Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen	12
3	Talent Boost -ohjelman hallinto, toimeenpano ja viestintä	14
4	Ohjelman strategiset tavoitteet ja toimenpiteet	16
4.1	Suomen vetovoima: osaajien saatavuuden edistäminen ja maakuva työ	16
4.2	Sujuvat ja hallitut oleskelulupaprosessit sekä toimiva jälkivalvonta ja väärinkäytösten ehkäisy	19
4.3	Suomen pitovoiman vahvistaminen	23
4.4	Työperusteisen hyväksikäytön torjunta	26

1 Johdanto

Suomen menestys ja kansainvälinen kilpailukyky perustuvat korkeaan osaamiseen. Suomen työmarkkinoilla on kuitenkin pula osaavasta työvoimasta. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomessa jo olevien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämisen lisäksi työvoimaa täydennetään ensisijaisesti EU- ja ETA-alueelta. EU:n ulkopuolisen työperäisen maahanmuuton painopisteenä ovat korkeakoulutetut henkilöt ja työntekijät sellaisilla aloilla, jotka voidaan aidosti todentaa työvoimapula-aloiksi.

Työperusteista maahanmuuttoa tarvitaan Suomen talouskasvun, innovaatioiden, elinvoimaisuuden ja palveluiden turvaamiseksi ja se tukee osaltaan hallituksen työllisyystavoitteen saavuttamista. Työperusteisen maahanmuuton on hallitusohjelman mukaisesti vahvistettava julkista taloutta. Hallitusohjelman mukaisesti on myös tarkoitus luoda edellytykset maailman parhaan startup- ja kasvuyritysekosysteemin kehittymiselle. Työperusteista maahanmuuttoa tarvitaan myös turvaamaan osaajien saatavuus ulkomaisten investointien saamiseksi. Vastaavasti koulutusperusteisella maahanmuutolla voidaan tukea osaajien saatavuutta sekä Suomen kasvua, kansainvälistymistä ja innovaatiotoimintaa. Jotta kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrä edelleen kasvaisi, lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen.

Talent Boost -ohjelma on työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoima poikkihallinnollinen kansainvälisen rekrytoinnin ja työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma. Talent Boost -ohjelman lähtökohta ja lisäarvo on ollut rakentaa Suomeen ekosysteemi, jossa eri toimijat työskentelevät yhteisten tavoitteiden eteen asiakaslähtöisesti ja organisaatorajat ylittävästi. Tätä toimintatapaa jatketaan myös kauden 2023–2027 Talent Boost -ohjelmassa. Edellinen Talent Boost -ohjelma hyväksyttiin kesällä 2020 ja lisäksi syksyllä 2021 valmistui koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton pidemmän aikavälin tiekartta. Tiekartan ja sitä toimeenpanevan Talent Boost -ohjelman puitteissa on toteutettu seuraavia kokonaisuuksia: (1) työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupamenettelyiden nopeuttaminen ja sujuvoittaminen, (2) kansainvälisten osaajien ja heidän perheidensä Suomeen houkuttelun, asettautumisen ja jäämisen vahvistaminen, (3) kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden Suomeen työllistymisen edistäminen, (4) kansainvälisen rekrytoinnin palvelukokonaisuuden ja Work in Finland -toiminnon luominen, (5) yritysten ja TKI-toiminnan kasvun ja kansainvälistymisen sekä investointien houkuttelun tukeminen kansainvälisillä osaajilla, (6) ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy, ja (7) työelämän vastaanottavuuden ja monimuotoisuuden

lisääminen. Ohjelmassa tunnistettuja kansainvälisten osaajien ryhmiä ovat opiskelijat, tutkijat, asiantuntijat ja muut korkeasti koulutetut ammattilaiset, ammattitaitoinen työvoima, yrittäjät ja kasvuyrittäjät, paluumuuttajat sekä muut ryhmät kuten ulkomaalaiset puoliset.

Uusi Talent Boost -ohjelma vuosille 2023–2027 noudattaa pääministeri Orpon hallitusohjelman painopisteitä samalla kun monia tiekartassa olleita toimenpiteitä jatketaan ja tehostetaan. Hallitusohjelmassa valtion kansainvälisen rekrytoinnin toimenpiteitä kohdennetaan aiempaa selvemmin tiettyihin kohdemailhin ja tietyille toimialoille. Toisaalta ohjelmakaudella jatketaan ja kehitetään monia laaja-alaisia toimenpiteitä Suomen veto- ja pitovoiman tueksi. Oleskelulupamenettelyiden riskiperusteista sujuvoittamista jatketaan ja lupaedellytysten täyttymisen jälkivalvontaa tehostetaan samalla kun väärinkäytöksiä ehkäistään tehokkaasti. On tärkeää, että havaitut väärinkäytökset johtavat oleskeluluvan edellytysten uudelleentarkasteluun ja tarvittaessa maassa oleskelun päättymiseen.

Hallituksen mittavat TKI-panostukset lisäävät Suomen TKI-ekosysteemien vetovoimaa ja kilpailukykyä. Toisaalta tutkimus- ja innovaatorahoituksen tavoitetason sekä uusien investointien saavuttaminen edellyttää myös osaajien saatavuutta ja Suomen houkuttelevuutta. Kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrää pyritään edelleen kasvattamaan ja heidän jäämistään Suomeen töihin valmistumisen jälkeen edistetään. Samalla varmistetaan, että opiskeluperusteinen maahantulo on hallittua. Osaajapulaan vastaamiseksi vahvistetaan myös Suomessa säädelyihin ammatteihin vaadittavan laillistamisen tai ammatinharjoittamisen edellyttämää osaamista ja kansalliskielten koulutusta. Ohjelman toimenpiteitä toteutetaan hallinnonalojen käytössä olevien määrärahojen puitteissa.

2 Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton tilannekuva

2.1 Suomen houkuttelevuus kansainvälisille osaajille

Suomi kilpailee globaalisti kansainvälisistä osaajista. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD julkaisi vuonna 2023 uusimman raporttinsa jäsenmaidensa houkuttelevuudesta kansainvälisille osaajille, ja edellinen vastaava raportti oli vuodelta 2019. Indikaattoreina huomioidaan mm. uramahdollisuudet, tulot ja verotus, mahdollisuus pysyvään oleskeluun ja kansalaisuuteen, perheystävällisyys, elämänlaatu, yhteiskunnan osallistavuus ja maahantulon edellytykset. Erityisasiantuntijoiden osalta Suomi sijoittui 14. sijalle (18. sijalla vuonna 2019) kolmen kärjen ollessa Uusi-Seelanti, Ruotsi ja Sveitsi. Muista Pohjoismaista Norja oli 5. sijalla, Tanska 11. sijalla ja Islanti 16. sijalla. Vastavasti houkuttelevuudessa yrittäjille Suomi sijoittuu sijalle 11 (sijalla 8 vuonna 2019) kärjen ollessa Ruotsi, Sveitsi ja Kanada. Kansainvälisille korkeakouluopiskelijoille Suomi on OECD-maista 16. houkuttelevin (sijoitus 4. vuonna 2019) ja kärkimaat ovat Yhdysvallat, Saksa ja Iso-Britannia.

2.2 Myönnettyjen oleskelulupien määrät

Viimeisen viiden kokonaisen vuoden aikana (2018–2022) työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupahakemusten sekä niiden pohjalta tehtyjen myönteisten päätösten määrät ovat kasvaneet usean lupatyyppin kohdalla, mikä tarkoittaa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton määrän yleistä kasvua. Seuraavassa käydään läpi työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton kehitystä viimeisen viiden vuoden aikana sekä tilannetta viimeisten 12 kuukauden osalta. Päätösmäärien kehitystä seurataan maahan tulevien eli ensimmäisen päätöksen saavien osalta.

Viimeisen viiden vuoden aikana työperusteisia myönteisiä päätöksiä on tehty yhteensä 53 165 kappaletta. Näistä päätöksistä suurimmat lupakategoriat ovat työntekijän oleskeluluvat (51 prosenttia), erityisasiantuntijat (15 prosenttia) ja kausityöntekijät (10 prosenttia). Myönteisten päätösten osuus kaikista työperusteisista päätöksistä on noin 80 prosenttia. Puolestaan opiskelijoiden osalta tehtyjä myönteisiä päätöksiä on samalla aikavälillä 27 893 kappaletta ja myönteisten päätösten osuus kaikista opiskelun perusteella tehdyistä päätöksistä on 90 prosenttia. Kaikkien työperusteisten päätösten määrä on hieman yli kaksinkertaistunut vuosien 2018 ja 2022 välillä. Myönteisten päätösten määrien kasvaessa on

erityistä huomiota kiinnitetty myös väärinkäytösten ja työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn ottamalla käyttöön riskikriteerit lupamenettelyissä automatisaatiota, haastatteluita ja muita riskitarkistuksia hyödyntäen.

Vuosina 2018–2022 suurimmat kansalaisuusryhmät kaikkien työperusteisten päätösten osalta ovat olleet ukrainalaiset, venäläiset, intialaiset, filippiiniläiset sekä kiinalaiset. Erityisesti venäläiset ja kiinalaiset ovat olleet vahvasti edustettuina monessa eri lupakategoriassa. Opiskelijoiden osalta suurimmat kansalaisuusryhmät ovat vastaavana aikana olleet venäläiset, kiinalaiset, vietnamilaiset, intialaiset ja bangladeshilaiset. Suurimmista lähtömaista tulee myös hakemuksia, joissa on kohonnut väärinkäytösrisi ja joiden perusteella ei myönnetä oleskelulupaa.

Työntekijän oleskelulupien (TTOL) kohdalla kehitys on ollut samansuuntaista kuin kaikkien työperusteisten päätösten kohdalla. Myönteiset päätökset ovat viidessä vuodessa melkein kolminkertaistuneet, ja koronapandemiankin aikana määrät ovat tasaisesti nousseet. Työntekijän oleskelulupien osalta suurimmat kansalaisuusryhmät ovat olleet ukrainalaiset, filippiiniläiset ja venäläiset.

Erityisasiantuntijoiden osalta myönteisten päätösten määrä on myös viidessä vuodessa kasvanut, mutta kasvu on ollut huomattavasti maltillisempaa kuin työntekijöiden kohdalla. Lähtömaissa on korostunut jälleen Venäjä, mutta myös Intia. Intialaisten määrä on kuitenkin pudonnut koronavuoden 2020 kohdalla, eikä määrä ole toistaiseksi noussut yhtä suureksi kuin aikana ennen pandemiaa; maassa liikkumisrajoituksia noudatettiin.

Yrittäjien kohdalla lupia myönnetään huomattavasti vähemmän kuin muissa lupakategoriassa, ja suurin osa päätöksistä on kielteisiä, sillä menettelyssä seulotaan huolella ei-uskottavat hakemukset. Pienistä määristä huolimatta yrittäjille myönnettyjen lupien määrä on kasvanut hieman yli 70 prosentilla viiden vuoden aikana. Kansalaisuuksia vertailtaessa on huomioitava, että yksittäisten kansalaisuusryhmien määrät ovat yrittäjien osalta hyvin pieniä.

Myös **startup-yrittäjille** myönnettyjen lupien määrät ovat melko pieniä, mutta suurin osa tehdyistä päätöksistä on myönteisiä. Tilannetta selittää osittain se, että myönteinen lausunto yrityksen toiminnasta ja kasvunäkymistä haetaan Business Finlandilta jo ennen varsinaista hakemusmenettelyä. Myönteisen lausunnon saa noin neljännes hakijoista, sillä samoin kuin yrittäjän luvissa myös startupien osalta seulotaan huolella ei-uskottavat hakemukset. Startup-oleskeluluvan saaneiden määrä on kasvanut huomattavasti: vuonna 2020 luvan saaneita oli 53 henkilöä ja vuonna 2022 jo 252 henkilöä. Vuonna 2023 suurimmat kansalaisuudet ovat olleet Venäjä, Iran ja Turkki.

Tutkijoiden kohdalla myönnettyjen päätösten määrä on pysynyt melko tasaisena, eikä suuria heilahteluja vuotta 2020 lukuun ottamatta ole ollut. Kokonaisuudessaan tutkijoiden määrä on kasvanut hieman alle 20 prosentilla viiden vuoden tarkastelujaksolla. Kansalaisuuksien osalta Kiina on jokaisena vuonna selkeästi isoin ryhmä, mutta erityisesti Iran on alkanut kuroa etäisyyttä kiinni viimeisten tarkasteluvuosien aikana.

Opiskelijoiden määrä on kasvanut merkittävästi, peräti 60 prosentilla viiden vuoden tarkastelujakson aikana. Myös opiskelijoiden edustamissa kansalaisuuksissa on vuosien aikana esiintynyt hieman vaihtelua: Vaikka Kiina ja Venäjä ovat yhä olleet merkittävimpiä lähtömaita, ovat niiden rinnalle parin viime vuoden aikana nousseet Bangladesh ja Intia.

Viimeisen 12 kk:n aikana (8/2022–7/2023) myönteisten päätösten määrä eri lupakategorioiden osalta sekä yleisimmät kansalaisuudet ovat melko samansuuntaiset kuin edellisessä viiden vuoden aikavälin tarkastelussa osoitetut kehityskulut. Työntekijän oleskeluluvan osalta päätösten määrä on lähellä kymmentä tuhatta, ja noin 80 prosenttia päätöksistä on ollut myönteisiä. Lähtömaista Kosovo on noussut kärkimaiden joukkoon Venäjän ja Filippiinien rinnalle, kun taas Ukraina on Venäjän hyökkäyssodasta johtuen jäänyt kauas kärjestä. Filippiiniläisille myönnettyjen lupien määrä melkein kolmikertaistui vuodesta 2021 vuoteen 2022 mennessä.

Erityisasiantuntijoille on viimeisen 12 kuukauden aikana myönnetty 1726 oleskelulupaa. Tämä on jonkin verran vähemmän kuin koko vuoden 2022 aikana erityisasiantuntijoille myönnetyt luvat. Voidaan ennakoida, että erityisasiantuntijoille myönnetyt luvat jäävät tänä vuonna alle vuoden 2022 määrän, joka oli noin 2300 kpl. Opiskelijoiden osalta lupia on viimeisten 12 kuukauden aikana myönnetty hieman yli 10 000 eli määrä on edelleen nousussa, ja 94 prosenttia päätöksistä on myönteisiä. Edellisiin vuosiin verrattuna tulomaihin liittyen on havaittavissa joitakin muutoksia: Bangladesh on noussut suurimmaksi maaksi myönnettyjen lupien perusteella samalla kun Sri Lanka on noussut kolmen kärkeen ohittaen Intian ja Venäjän.

2.3 Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot työperusteisesta maahanmuutosta

Valtiontalouden tarkastusvirasto antoi vuoden 2022 lopussa tarkastusraportin työperusteisesta maahanmuutosta¹. Tarkastuksessa selvitettiin erityisesti, ovatko prosessit tehokkaita ja asiakaslähtöisiä ja onko viranomaisten välinen yhteistyö toimivaa. Toimialoista tarkasteltiin erityisesti sosiaali- ja terveysalaa, jossa työvoimapula on suuri. Raportissa todettiin, että hallitusohjelmiin on jo vuodesta 2003 lähtien kirjattu, että työperusteisen maahanmuuton edistäminen on keino kohentaa väestöllistä huoltosuhdetta, vahvistaa taloutta sekä helpottaa työvoimapulasta kärsivien alojen tilannetta. Työperusteisen maahanmuuton hallinnoinnin siirto työ- ja elinkeinoministeriölle vuonna 2020 on parantanut kokonaisuuden ohjausta ja tavoitteiden toimeenpanoa, mutta maahanmuuttohallinnon tehokkuudessa ja asiakaslähtöisyydessä on edelleen kehitettävää.

Keskeisenä raportin havaintona oli, että työperusteisesta maahanmuutosta vastaavien viranomaisten tulisi panostaa erityisasiantuntijoiden lisäksi työntekijöiden ja yrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä lupaprosessien sujuvoittamiseen ja lupajärjestelmän asiakaslähtöisyyteen. Käsittelyaikojen todettiin kehittyneen myönteisesti, mutta edellyttävän vielä lisäpanostuksia. Vastaavasti olisi lisättävä maahan muuttavien ohjausta ja neuvontaa. Lisäksi olisi tiivistettävä viranomaisten yhteistyötä ja parannettava maahanmuuttajien kielitaitoa ja ammatillista osaamista. Tässä tarkoituksessa työperusteisille maahanmuuttajille tarjottavia kotoutumis- ja asettautumispalveluita tulisi vahvistaa ja vakiinnuttaa myös muissa kuin suurissa kaupungeissa. Palveluilla on merkitystä myös työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi. VTV korosti, että yksittäisten hankkeiden sijaan on panostettava toimiin ja rakenteisiin, jotka turvaavat työperusteisen maahanmuuton edellytykset pysyvästi. Myös työperusteisen maahanmuuton tietoperustassa on vielä kehitettävää, erityisesti jotta oleskeluluvan syytä kuvaava tieto kyetään yhdistämään muuhun kansalliseen rekisteritietoon.

2.4 Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen

Kansainvälisistä opiskelijoista on työllistynyt suomalaisille työmarkkinoille vuosi valmistumisen jälkeen noin puolet. Työllistymisessä on alakohtaisia eroja, ja kaikki vastavalmistuneet eivät työllisty koulutustasoaan vastaaviin tehtäviin. Kansainvälisille opiskelijoille

1 <https://www.vtv.fi/app/uploads/2022/12/VTV-Tarkastus-13-2022-Tyoperusteinen-maahanmuutto.pdf>

suunnattujen kyselyiden perusteella Suomeen jäämisestä ja tänne työllistymisestä on kiinnostunut huomattavasti useampi. Työllistymisen esteitä ovat erityisesti suomalaisen työelämän vastaanottokyky, puutteellinen kotimaisten kielten osaaminen sekä vähäiset yhteydet suomalaiseen työelämään.

Kaikissa korkeakouluissa on käynnissä Talent Boost -hankkeita, joilla tuetaan kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksien vahvistamista, kotimaisten kielten oppimisen uusia toteutuksia sekä osaamisen tunnistamista, täydentämistä ja integroitumista.

3 Talent Boost -ohjelman hallinto, toimeenpano ja viestintä

Poikkihallinnollisen Talent Boost -ohjelman valmistelutyötä ja toimeenpanoa ohjaa, koordinoi ja seuraa ohjausryhmä, jonka puheenjohtajina toimivat vuorotellen työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäälliköt. Edustajina on työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton kannalta olennaisia ministeriöitä ja virastoja sekä kuntien, kaupunkien ja korkeakoulujen edustus. Ohjausryhmän kokouksia valmistelee temaatteisesti valmisteluverkosto työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla.

Ohjelmaa toimeenpannaan poikkihallinnollisena yhteistyönä ja siitä viestitään viranomais-ten ja sidosryhmien tilaisuuksissa kuten kuukausittainen Talent Boost Newsroom, kaksi kertaa vuodessa järjestettävä Talent Boost Network Day ja vuotuinen Talent Boost Summit) kautta. Ohjelman toimeenpanosta keskustellaan säännöllisesti yhdessä laajemman sidosryhmäverkoston kanssa huolehtien erityisesti maahanmuuttaneiden osallisuudesta. Viestinnän tueksi laaditaan viestintäsuunnitelma maaliskuun 2024 loppuun mennessä ohjausryhmän toimijoiden yhteistyönä.

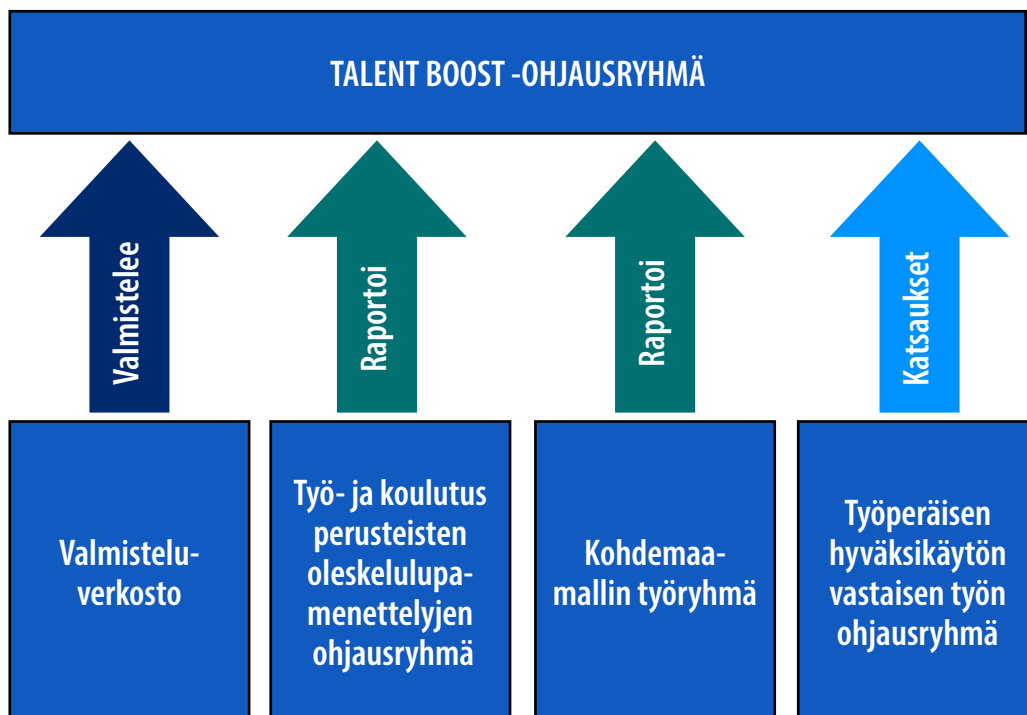
Sujuvia ja hallittuja oleskelulupamenettelyitä sekä jälkivalvonnan kehittämistä koskevaa ohjelman osa-aluetta varten on asetettu oma viranomaisista koostuva ohjausryhmä, joka raportoi Talent Boost -ohjausryhmälle. Niin ikään työvoiman hyväksikäytön vastaiselle työlle on asetettu ohjausryhmä, jonka toiminnasta esitetään katsauksia Talent Boost -ohjausryhmälle. Kansainvälisten kumppanuuksien kohdemaamallille on asetettu kevääseen 2024 saakka työryhmä, joka raportoi työn etenemisestä Talent Boost -ohjausryhmälle. Kohdemaamallin ohjausta arvioidaan ja kehitetään saatujen kokemusten perusteella toimeenpanon aikana.

Talent Boost -ohjelma hyväksytään työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmässä. Ohjelman toimeenpanovaiheessa kutakin asiakokonaisuutta koskeva poliittinen käsittely toteutetaan erikseen sovitusti. Talent Boost -ohjelmassa vuosille 2023–2027 korostuvat hallitusohjelman mukaiset toimenpiteet, joista päävastuu voidaan asettaa jollekin valtion toimijalle. Ohjelman keskeinen tarkoitus onkin varmistaa poikkihallinnollisten kokonaisuuksien johdonmukainen edistymisen. Siitä huolimatta ohjelman vaikuttavaan toteuttamiseen tarvitaan välttämättä edellä kuvattua ekosysteemirakennetta. Valtion ohella keskeisimpiä toteuttajatahoja ovat suuret kaupungit, joissa valtaosa työ- ja

koulutusperusteisesti maahan muuttaneista asuu sekä korkeakoulut ja oppilaitokset, jotka vastaavat koulutusperusteisten maahanmuuton toiminnoista. Yhteistyötä jatketaan erityisesti Talent Hub -palvelumallissa sekä valtion ja C6-kaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu) yhteistyön allianssimallissa. Lisäksi valtion yhteistyötä kaupunkien ja kuntien kanssa kansainvälisessä rekrytoinnissa valmistellaan keskeisesti osana työllisyyspalvelu-uudistusta.

Talent Boost -ohjelman toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta laaditaan väliraportti työllisyyden ja rittäjyyden ministerityöryhmälle hallituskauden puolivälissä. Seuranta ja raportointia varten laaditaan mittaristot kevään 2024 aikana.

Kuva 1. Talent Boost -ohjausrakenne

4 Ohjelman strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

4.1 Suomen vetovoima: osaajien saatavuuden edistäminen ja maakuvatyö

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti kansainvälistä rekrytointia Suomeen edistetään kohdennetusti sekä lähtömaiden että osaajaryhmien osalta. Työvoiman rekrytoinnin kohdemaat ovat Intia, Filippiinit, Brasilia ja Vietnam, joiden osalta kumppanuuksia kehitetään osana kohdemaamallia. Kumppanuuksilla pyritään sujuvaan ja eettiseen kansainväliseen rekrytointiin, ja yhteistyössä myös väärinkäytösten, laittoman maahanmuuton ja hyväksikäytön riskejä voidaan tehokkaammin hallita. Osaajaryhminä korostuvat korkeasti koulutetut, sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ja vientiteollisuuden työntekijät sekä kausityöntekijät. Lisäksi edellisellä hallituskaudella käynnistetyn Work in Finland -toiminnon puitteissa tarjotaan erilaisia kansainvälisen rekrytoinnin neuvonta- ja tukipalveluita laajemminkin suomalaisten työnantajien tarpeiden mukaisesti sekä panostetaan maakuvatyöhön.

Yksityisen sektorin ja julkisen Talent Boost -verkoston yhteistyötä vahvistetaan. Tavoitteena on, että valtion tukitoimet kansainvälisen rekrytoinnin sujuvoittamiseksi ovat vaikuttavia ja laadukkaita, ja luovat paremmat toimintaedellytykset sekä muille viranomaisille että yksityisille toimijoille. Näin toimien voidaan saada Suomen tarpeisiin sopivaa työvoimaa, ja Suomeen tulevat ihmiset pääsevät osaamistaan vastaaviin tehtäviin. Vastaavasti kansainvälisten opiskelijoiden määrää pyritään edelleen hallitusti lisäämään ja parantamaan edellytyksiä Suomeen työllistymiselle. Hallitusohjelman mukaan edetään kohti EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen täyskatteellisuutta. Hallitus arvioi valtakunnallisen apurahajärjestelmän luomisen sekä nimellisen hakemusmaksun käyttöönottoa.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Luodaan malli kansainvälisen rekrytoinnin toimiala- ja aluekoh- taisen kysynnän määrittämiseksi ja ennakoimiseksi; mallin on tar- jottava sekä tietopohja poliittisen päättöksenteon tueksi että ohjaus- työkalu Work in Finlandin päivittäi- seen työhön	Valtion vastuutahot: KEHA- keskus , ELY-keskukset (elinvoima- keskukset), TEM, OPH Keskeiset sidosryhmät: kaupungit ja kunnat	Syksy 2023, jatkuvasti päivittyvät työkalut
Vakiinnutetaan Work in Finlandin toiminta ja tarjotaan kansainväli- sen rekrytoinnin valtakunnalliset palvelut Work in Finland -toimin- tasuunnitelman mukaisesti sekä vuosiksi 2023–24 että TE-palvelu- uudistuksen jälkeiseksi ajaksi yh- teistyössä työvoimaviranomaisten kanssa; palveluiden kohdentami- sessa huomioidaan hallitusohjel- man painopistealat eli korkeas- ti koulutettujen lisäksi sosiaali- ja terveysala, vientiteollisuus ja kau- sityö. Valtion kansainvälisen rekry- toinnin kehittämistyössä vahviste- taan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja edistetään yhteistä palveluntuotantoa.	Valtion vastuutahot: KEHA- keskus, Business Finland , TEM, ELY-keskukset (elinvoimakeskuk- set), Maahanmuuttovirasto; Work in Finland -ohjausryhmä asetetaan syksyllä 2023 Keskeiset sidosryhmät: kaupun- git ja kunnat, Kuntaliitto, yksityiset rekrytointitoimijat	Jatkuva työ; Work in Finland -toi- mintasuunnitelma hyväksytään syksyllä 2023 ja päivitetään sen jäl- keen tarpeen mukaan
Laaditaan ja toimeenpannaan työ- voiman maahanmuuton kohde- maamalli hallitusohjelmassa vali- koituihin maihin; seurataan mallin julkistaloudellisia vaikutuksia	Valtion vastuutahot: TEM , OKM, UM ja edustustot, OPH, Business Finland, KEHA-keskus, Maahanmuuttovirasto; laadinta- vaiheessa Keskeiset sidosryhmät: yksityiset rekrytointitoimijat, kaupungit ja kunnat	Kohdemaamalli hyväksyttäväksi syksyllä 2023, sen jälkeen toimeen- pano ja seuranta
Vahvistetaan valtion ja kunti- en kumppanuutta kansainvälisen rekrytoinnin tukemiseksi ja alueel- listen kansainvälisten osajien eko- systemien kehittämiseksi.	Valtion vastuutahot: TEM , Business Finland , KEHA-keskus, ELY-keskukset (elinvoimakeskuk- set) Keskeiset sidosryhmät: Kaupungit ja kunnat, Kuntaliitto	Jatkuva työ osana TE-palvelu- uudistusta (kumppanuuden läh- tökohdat valmiiksi vuoden 2025 alkuun) ja suurten kaupunkien kanssa osana strategisen yhteistyö- allianssin suunnittelua ja toimeen- panoa (toimintamallin suunnittelu käynnistynyt syksyllä 2023)

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Toteutetaan kohdennettuja toimia sosiaali- ja terveysalan kansainvälisen rekrytoinnin sujuvoittamaksi, erityisesti laillistamismenettelyn ja sitä edeltävän pätevytymispolun vakiinnuttamiseksi, yhtenäisen kansallisen kielikoulutuksen tarjoamiseksi sekä lähtömaakumppanuuksien vahvistamiseksi	Valtion vastuutahot: STM, OKM, TEM (kukin vastaa oman toimialansa puitteissa), Valvira Keskeiset sidosryhmät: hyvinvointialueet, yksityiset rekrytointitoimijat, kaupungit ja kunnat	Kansainvälistä rekrytointia käsitellään osana sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi syksyllä 2023 käynnistettävää Hyvän työn ohjelmaa; STM:n puheenjohtama asiantuntijaryhmä antaa suosituksensa laillistamismenettelyn ja pätevytymispolun osalta vuoden 2024 alkupuoliskolla; STM käynnistää selvityksen sosiaali- ja terveysalalle yhtenäisestä kielikoulutuksesta syksyllä 2023; sosiaali- ja terveysala huomioidaan painopisteenä kohdemaamallisessa, joka hyväksytään syyskaudella 2023
Vahvistetaan Suomen maakuvaa ja edistetään vetovoimaa hyödyntäen Team Finland-verkostoja ja kehittämällä Pohjoismaista yhteistyötä. Kehitetään digitaalisia palveluita osaajahoukuttelussa ja maakuvatyössä.	Valtion vastuutahot: UM (maakuvatyön yleisvastuu), Business Finland (osaajille kohdennetun maakuvaviestinnän koordinointi ja kehittäminen), TFK-verkosto	Jatkuva työ, myös osana kohdemaamallia
Kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoinnin tueksi kehitetään kansainvälisen opiskelijan palvelupolkua erityisesti houkuttelun ja hakeutumisen osalta, lisätään Suomen tunnettua opiskelumaana ja rakennetaan yhtenäisiä palveluja yhteistyössä korkeakoulujen kanssa	Valtion vastuutahot: OPH (Study in Finland) , Business Finland Keskeiset sidosryhmät: Korkeakoulut, kaupungit	Jatkuva työ, myös osana kohdemaamallia
Parannetaan työvoiman saatavuutta EU/ETA-alueelta	Valtion vastuutahot: KEHA-keskus, Business Finland, EURES-verkosto , TEM Keskeiset sidosryhmät: kunnat ja kaupungit	Jatkuva työ; Work in Finland -toimintasuunnitelma syksyllä 2023, kohdemaamallia syksyllä 2023

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
<p>Helpotetaan paluumuuttoa Suomeen; kehitetään erityisesti paluumuuttajille suunnattua viestintää ja Work in Finlandin palveluiden kohdentamista</p>	<p>Valtion vastuutahot: TEM, SM, KEHA-keskus, Business Finland, TE-toimistot, relevantit ulkomaanedustustot</p> <p>Keskeiset sidosryhmät: kaupungit ja kunnat, Suomi-Seura</p>	<p>Toimenpiteiden suunnittelu käynnistetään TEM:n johdolla syksyllä 2023, paluumuuttajat huomioidaan soveltuvin osin myös Work in Finland -toimintasuunnitelmassa</p>
<p>Selvitetään ja edistetään taloudellisia kannustimia veto- ja pitovoiman tukena:</p> <p>ulkomaisten avainhenkilöiden verokannustimet</p> <p>maahantuloprosessiin liittyvien kulojen saattaminen yritysten verovapaaksi henkilökuntaeduksi</p> <p>Kansallinen apurahaohjelma maksuvelvollisille korkeakouluopiskelijoille</p> <p>Kannusteet jäädä Suomeen töihin opinnoista valmistumisen jälkeen ml. opintolainahyvityksen kaltainen hyvitys Suomessa valmistuneille</p>	<p>Valtion vastuutahot: VM, OKM, TEM,</p> <p>Keskeiset sidosryhmät: Kaupungit, korkeakoulut</p>	<p>Ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverotuksen aikaa pidennetään hallitusohjelman mukaisesti neljää seitsemään vuoteen. HE 34/2023 annettu eduskunnalle.</p> <p>Maahantuloprosessiin liittyvien kulojen osalta asiaa selvitetään vuonna 2024.</p> <p>Asetettu työryhmä valmistelemaan lukuvuosimaksujen korottamista, selvittämään kansallista apurahaohjelmaa sekä kannusteita, joilla voidaan kannustaa työllistymistä Suomeen. Työryhmän esitykset valmistuvat kannusteiden osalta 30.6.2024 mennessä.</p>
<p>Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan EU:n yhteisiä toimia ja resursseja (esimerkiksi AMIF-rahasto, osaamiskumppanuudet, osaajareservi) kansainvälisten rekrytointien edistämiseksi kolmansista maista hallitusohjelman painopisteiden mukaisesti</p>	<p>Valtion vastuutahot: TEM, UM, OKM, SM, Business Finland, KEHA-keskus</p> <p>Keskeiset sidosryhmät: kaupungit, korkeakoulut, oppilaitokset</p>	<p>Jatkuvaa työtä; suunnittelua myös kohdemaamallin osana syksyllä 2023</p>

4.2 Sujuvat ja hallitut oleskelulupaprosessit sekä toimiva jälkivalvonta ja väärinkäytösten ehkäisy

Työ- ja koulutusperusteista oleskelulupamenettelyä on viime vuosina uudistettu siten, että osa-automaation käyttöä ja tiedonsiirtoliittymiä on lisätty, ja virkailijoiden työaikaa on suunnattu vaikeimpiin tapauksiin riskiperusteisen mallin käyttöönoton myötä. Nämä muutokset ovat osaltaan mahdollistaneet käsittelyaikaisten lyhentämisen ja väärinkäytösten

ehkäisyn kohdennetun tehostamisen. Lisäksi pikakaistaksi nimetty kahden viikon palvelulupaus erityisosaajille ja kasvuyrittäjille perheineen on ollut onnistuneesti toiminnassa kesästä 2022 alkaen.

Työperusteisten oleskelulupapäätösten käsittelyajat ovat vuonna 2022 olleet keskimäärin yli 50 prosenttia lyhyempiä kuin vuonna 2019. Suurin osa tästä liittyy työntekijän oleskelulupakäsittelyn nopeutumiseen, joka on määrällisesti suurin lupakategoria: käsittely on nopeutunut keskimäärin 146 vuorokaudesta 67 vuorokauteen. Merkittävin nopeutuminen käsittelyajoissa (74 prosenttia) on tapahtunut yrittäjän oleskelulupakategoriassa, jossa käsittelyajat ovat nopeutuneet 328 vuorokaudesta 85 vuorokauteen. Opiskeluperusteisissa luvissa käsittelyajat ovat vuonna 2022 olleet keskimäärin 28 prosenttia nopeampia kuin vuonna 2019: käsittely on nopeutunut keskimäärin 32 vuorokaudesta 23 vuorokauteen. Käsittelyn nopeuttamisessa on onnistuttu samalla kun päätösmäärät ovat merkittävästi kasvaneet vuosien 2019 ja 2022 välillä. Työperusteisten hakemusten päätösmäärät (liittyen ensimmäiseen oleskelulupaan) ovat nousseet tällä aikavälillä 60 prosenttia ja opiskelijoiden osalta 51 prosenttia.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan työperusteisissa oleskeluluvissa tavoitellaan keskimäärin enintään yhden kuukauden käsittelyaikaa. Lisäksi nykyistä pikakaistamenettelyä nopeutetaan seitsemään vuorokauteen yli 4 000 euroa ansaitsevien erityisasiantuntijoiden osalta. Hallitusohjelman kirjausta laajentaen yhden kuukauden käsittelyaikataivoite ulotetaan sekä työ- että koulutusperusteisiin oleskelulupiin. Oleskelulupamenettelyn tekniseen ja viestinnälliseen kehittämiseen on viime vuosina käytetty EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) saatua rahoitusta, jonka päätavoitteena ja siten rahoituksen täysimääräisen saamisen edellytyksenä on, että yhden kuukauden keskimääräinen käsittelyaika saavutetaan vuoden 2024 loppuun mennessä kaikissa työ- ja koulutusperusteisissa lupakategorioissa.

Menettelyn sujuvuuden lisäksi on tärkeää varmistaa, että väärinkäyttöihin puututaan jatkossakin tehokkaasti osana riskiperusteista käsittelymallia ja sen jatkuvaa kehittämistä huomioiden muuttuvat maahanmuuttotilanteet. Riittävän ennakkovalvonnan lisäksi on parannettava jälkivalvontaa hyödyntäen erityisesti tietojärjestelmäkehityksen ja tiiviimmän viranomaisyhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia. Jälkivalvonnan avulla pyritään takaamaan, että työskentely työperusteisella luvalla jatkuu ilmoitettujen ehtojen mukaisesti. Vastaavasti seurataan opiskelijan oleskeluluvan edellytysten täyttymistä. Jälkivalvonta toteutetaan mahdollisimman sujuvasti osa-automaatiota hyödyntäen. Väärinkäytöksiä torjutaan tehokkaasti. Vuoden 2024 jälkeen opiskeluperusteisten oleskelulupien osalta arvioidaan, kuinka sujuvan käsittelyn ja väärinkäytösten torjunnan tavoitteiden yhteensovittaminen on onnistunut, ja toteutetaan mahdollisesti tarvittavat toimintatapojen muutokset.

Työntekijän oleskeluluvan osalta säilytetään pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti nykyuotoinen saatavuusharkinta. Osaratkaisujen teko kuitenkin siirtyy Maahanmuuttoviraston tehtäväksi vuodesta 2025 alkaen osana TE-palvelu-uudistusta, vahvistaen viraston prosessinomistajuutta.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Ylläpidetään työ- ja koulutusperusteisten lupamenettelyjen poikikhallinnollista tilannekuvaa ja tehdään ennakkointia (pullonkaulat, jonotilanteet, käsittelyajat, väärinkäytösten ehkäiseminen) tarvittavien toimenpiteiden kohdentamiseksi	Valtion vastuutahot: TEM , UM, OKM, Maahanmuuttovirasto, TE-toimistot ja Uudenmaan ELY-keskus (osaratkaisut), Business Finland (startup -lausunnot)	Jatkuva työ, jota seuraa syksyllä 2023 asetettava työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn ohjausryhmä.
Lyhennetään kaikkien työ- ja koulutusperusteisten lupien keskimääräinen käsittelyaika enintään yhden kuukauteen ja luodaan yhden viikon pikakaista yli 4000 eur/ kk ansaitseville huippuosaajille; samalla varmistetaan käsittelyn korkea laatu ja riskitapausten tehokas tunnistaminen	Valtion vastuutahot: Maahanmuuttovirasto, TE-toimistot , Uudenmaan ELY-keskus, TEM, UM, Business Finland	Jatkuva työ, jota seuraa syksyllä 2023 asetettava työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn ohjausryhmä. RRF-rahoituksen käyttö edellyttää, että 30 vrk:n keskimääräinen käsittelyaika saavutetaan vuoden 2024 aikana. Tämän jälkeen opiskeluperusteisten oleskelulupien osalta arvioidaan sujuvan käsittelyn ja väärinkäytösten torjunnan tavoitteiden yhteensovittamista ja tehdään mahdollisesti tarvittavat toimintatapojen muutokset.
Edistetään osa-automaation käyttöä ja digitalisaatiota oleskelulupamenettelyssä menettelyiden sujuvoittamiseksi sekä riskitapausten tehokkaaksi tunnistamiseksi ja väärinkäytösten ja työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi	Valtion vastuutahot: TEM (työ- ja koulutusperusteiset luvat), SM (yleinen), UM, Maahanmuuttovirasto, TE-toimistot	Jatkuva toimintatapojen ja tietojärjestelmien kehittämistyö, jota seuraa syksyllä 2023 asetettava työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn ohjausryhmä; lisäksi SM:n vastuulla on selvittää tarve erilliselle maahanmuuton automaatiolainsäädännölle
Kehitetään digitalisaatiota ja muita keinoja hyödyntäen työ- ja koulutusperusteista lupaa hakevien tunnistautumista sekä muita menettelyjen alkuvaiheen toimia ulkomaanedustustoissa, jotta toiminta on sekä sujuvaa että luotettavaa.	Valtion vastuutahot: UM , TEM, OKM, Maahanmuuttovirasto, VM, DVV	Jatkuva toimintatapojen ja tietojärjestelmien kehittäminen, jota edistää työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn ohjausryhmän alle syksyllä 2023 asetettava operatiivisen kehittämisen työryhmä

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Varmistetaan työntekijän oleskeluluvan osaratkaisua koskevien tehtävien sujuva siirto Maahanmuuttovirastolle vuoden 2025 alusta	Valtion vastuutahot: TEM (ohjaus), Maahanmuuttovirasto (toimeenpano) , KEHA-keskus	Jatkuva työ Maahanmuuttoviraston asettamassa hankkeessa, valmiiksi vuoden 2025 alkuun
Valmistellaan ja toimeenpannaan säädösmuutokset, joilla, asetetaan työntekijän oleskeluluvan tulo- ja 1 600 euroon ja mahdollistetaan tulo-rajien antaminen jatkossa asetuksella	Valtion vastuutahot: TEM:n johtama työryhmä Sidosryhmien näkemykset huomioidaan osana säädösvalmistelua	Hallituksen esitys eduskunnalle annetaan keväällä 2024
Valmistellaan ja toimeenpannaan säädösmuutokset tilanteeseen, jossa henkilön työsuhde loppuu eikä hän ole kolmen kuukauden kuluessa solminut uutta työsuhdetta. Samassa hallituksen esityksessä työperusteisten oleskelulupien työnteko-oikeus ehdotetaan laajennettavaksi alkuperäisen toimialan lisäksi aidosti todetuille työvoimapula-aloille.	Valtion vastuutahot: TEM:n johtama työryhmä Sidosryhmien näkemykset huomioidaan osana säädösvalmistelua	Hallituksen esitys eduskunnalle annetaan syksyllä 2024
Valmistellaan ja toimeenpannaan säädösmuutokset tilanteeseen, jossa opiskelija on turvautunut toimeentulotukeen. Samassa yhteydessä selvitetään ja tarvittaessa rajoitetaan opiskelijoiden ja tutkijoiden oleskelulupia liittyen turvallisuuskirittisiin aloihin.	Valtion vastuutahot: TEM:n johtama työryhmä Sidosryhmien näkemykset huomioidaan osana säädösvalmistelua	Hallituksen esitys eduskunnalle annetaan aikaisintaan syksyllä 2024
Valmistellaan ja toimeenpannaan säädösmuutokset pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi ylemmän korkeakoulututkinnon Suomessa suorittaneille, joilla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito	Valtion vastuutahot: SM:n johtama työryhmä Sidosryhmien näkemykset huomioidaan osana säädösvalmistelua	Valmistellaan osana pysyvää oleskelulupaa koskevaa laajempaa uudistusta. Hankkeen aikataulu täsmenyy syksyn 2023 aikana.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Käynnistetään työperusteisen maahanmuuton digitaalisen toimintaympäristön kokonaisarkkitehtuurityö, jolla parannetaan tietojärjestelmäkehityksen ennakointia ja huomioimista lainsäädäntö- ja politiikkavalmistelussa	Valtion vastuutahot: TEM , SM , Maahanmuuttovirasto	Työryhmä kokonaisarkkitehtuurin rakentamiseksi perustetaan syksyllä 2023, ja se raportoi työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn ohjausryhmälle
Yhtenäistetään poikkihallinnollista asiakasneuvontaa työ- tai koulutusperusteista oleskelulupaa hakeneille henkilöille ja työnantajille. Tavoitteena on hakemusten laadun paraneminen, täydennyspyyntöjen suhteellisen määrän väheneminen ja lupahakemusten käsittelyaikojen lyheneminen.	Valtion vastuutahot: Maahanmuuttovirasto , UM , TEM , KEHA -keskus, Business Finland Keskeiset sidosryhmät: työnantajat, oleskeluluvan hakijat	Jatkuvaa työtä, joka käynnistyy syksyllä 2023 Maahanmuuttoviraston johdolla toimivassa lupamenettelyiden kehittämisen yhteistyöryhmässä tehden tarvittavaa yhteistyötä myös Work in Finlandin kanssa. Syksyllä 2023 painopiste on työnantajille tehtävässä ohjauspaketissa.
Selvitetään oleskelulupien tulorajojen nostamista sekä työperusteisten lupien että perheen yhdistämisen osalta, ja molempien kohdalla huomioidaan vaikutukset työvoiman saatavuuteen	Valtion vastuutahot: TEM (työperusteiset luvat) ja SM (perheen yhdistäminen) Sidosryhmien näkemykset huomioidaan osana säädösvalmistelua	Työperusteisten lupien osalta selvitys valmistuu keväällä 2024, jonka jälkeen arvioidaan säädösmuutosten tarve. Perheen yhdistämisen osalta säädöshanke on tarkoitus asettaa syksyllä 2023 ja hallituksen esitys annettaisiin syksyllä 2024. Tietopohjana hyödynnetään keväällä 2024 valmistuvaa VN TEAS-selvitystä.

4.3 Suomen pitovoiman vahvistaminen

Vetovoimaan ja sujuviin oleskelulupamenettelyihin tehdyt panostukset menevät hukkaan, jos kansainväliset osaajat eivät halua jäädä Suomeen. Suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän monimuotoisuudella ja syrjimättömyydellä on olennainen merkitys myös täällä olevien maahanmuuttaneiden työllistymiselle sekä Suomen houkuttelevuudelle osaavan työvoiman, kansainvälisten opiskelijoiden ja investointien kohdemaana. Suomessa jo olevien ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste nousi edellisellä hallituskaudella lähelle suomalaistaustaisia, mutta lähtömaiden välillä on yhä merkittäviä eroja. Maahanmuuttaneiden työllistymistä tulee edelleen vahvistaa, ja toimia toteutetaan osana hallituksen työllisyystoimia ja kotoutumisen tehostamista.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Selvitetään pitovoimaan vaikuttavien tekijöiden kokonaisuus sekä kansainvälisten osaajien että heidän perheidensä osalta	Valtion vastuutahot: TEM, OKM Keskeiset sidosryhmät: Kaupungit ja kunnat, työnantajat, korkeakoulut, koulutuksen järjestäjät maahanmuuttaneiden yhteisöt	Esiselvitys TEM:n vetovastuulla pitovoimasta viime vuosina tehtyjen selvitysten tuloksista valmiiksi vuoden 2023 aikana, sen jälkeen harkitaan tarve jatkoselvityksille ja muille toimenpiteille tiiviissä sidosryhmäyhteistyössä
Parannetaan Suomessa valmistuneiden kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä koulutustaan vastaaviin tehtäviin yhteistyössä työnantajien, korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa	Valtion vastuutahot: TEM, OKM, KEHA -keskus, Business Finland Keskeiset sidosryhmät: Kaupungit ja kunnat (Talent Hubit ja työvoimaviranomaiset, korkeakoulut ja oppilaitokset)	Työllisyys- ja yrityspalveluiden osalta kuuluu syksyllä 2023 hyväksyttävään Work in Finland -toimintasuunnitelmaan Jatketaan korkeakoulujen käynnissä olevia Talent Boost hankkeita kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksien vahvistamiseksi sekä kotimaisten kielten oppimisen tukemiseksi vuoden 2024 loppuun. Huomioidaan korkeakoulujen ohjauksessa uudella sopimuskaudella 2025–2028
Edistetään kotimaisten kielten lisäksi englanninkielisen koulutuksen tarjontaa varhaiskasvatukseen ja koulutuksen eri tasoilla. Samalla edistetään mahdollisuuksia opiskella kotimaisia kieliä, jotta kotoutuminen ja siirtyminen kotimaisilla kielillä tapahtuvaan varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen helpottuisi. <ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan selvitysvarhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen englanninkielistä tarjontaa koskevista to-siasiallisista esteistä kunnissa. Mahdollistetaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen rajatuin kriteerein. Ammatillisen koulutuksen englanninkielisten opintosisältöjen tarjontaa lisätään ja tilauskoulutus avataan. 	Valtion vastuutahot: OKM Keskeiset sidosryhmät: Kaupungit ja kunnat, oppilaitokset ja koulutuksen järjestäjät	Valmistelu osana lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen työryhmävalmistelua liittyen hallitusohjelman kirjauksiin. Seurantaryhmät ja työryhmät on asetettu vuoden 2024 loppuun asti, ja tavoitteena on antaa tarvittavat lakiesitykset syksyllä 2024.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Varmistetaan työn perusteella Suomeen muuttavien sujuvat peruspankkipalvelut. Huomioidaan myös kansainvälisten opiskelijoiden, yrittäjiksi tulevien sekä yritysten pankkipalvelut.	Valtion vastuutahot: VM , Finanssivalvonta, TEM, OKM, Business Finland Keskeiset sidosryhmät: Pankit, työnantajat, maahanmuuttaneiden yhteisöt	Jatkuva dialogi pankkien kanssa Finanssivalvonnan kautta tilinavausongelmiin liittyen. VM:n selvitys koskien peruspankkipalveluiden saatavuutta ja käytettävyyttä on käynnissä, ja arviomuistio valmistuu loppuvuonna 2023. Lisäksi vuonna 2024 toteutetaan pankkitilin avaamisen prosessitarkastelu, johon kytketään mukaan kaikki relevantit tahot.
Kehitetään työelämän vastaanottavuutta	Valtion vastuutahot: TEM , KEHA-keskus, Business Finland, ELY-keskukset (elinvoimakeskukset) Keskeiset sidosryhmät: työnantajat, maahanmuuttaneiden yhteisöt	Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuudesta annettu elokuussa 2023; lisäksi kehitetään Work in Finland -toimintasuunnitelman mukaisesti, joka hyväksytään syksyllä 2023
Parannetaan suomen ja ruotsin kielen koulutustarjontaa yhdessä työnantajien kanssa	Valtion vastuutahot: KEHA-keskus, Business Finland, TEM Keskeiset sidosryhmät: työnantajat, kaupungit ja kunnat	Jatkuvaa; huomioidaan Work in Finland -toimintasuunnitelmassa syksyllä 2023 sekä TEM:n hallinnon tulosohjauksessa
Tuetaan työperusteisesti Suomeen tulleiden urakehitystä ja uudelleen työllistymistä	Valtion vastuutahot: KEHA-keskus, Business Finland, TEM, TE-toimistot Keskeiset sidosryhmät: kuntakokeilut, jatkossa työllisyysalueet (asiakasrajapinnassa toimivat tahot)	Jatkuvaa; huomioidaan Work in Finland -toimintasuunnitelmassa syksyllä 2023 sekä TEM:n hallinnon tulosohjauksessa
Kehitetään kansainvälisen osaajan digitaalista asiointipolkua ensin työnvälitys- ja maahantulovaiheeseen osana Virtual Finland -hanketta (pilotointi Work in Finland -sivustolla) ja myöhemmin mahdollisesti maahantulon jälkeiseen aikaan. Yhtenä vaihtoehtona harkitaan, esitetäänkö Suomeen muutttoa rahoitettavaksi hallituskauden aikana elämäntapahtumana valtioneuvoston digitaalisen kompassin mukaisesti. Tässä kehittämistyössä voidaan hyödyntää valtakunnallisen digitaalisen yhden luukun palvelupisteen mallia.	Valtion vastuutahot: UM, TEM, VM, Business Finland, KEHA-keskus (UM vastaa Virtual Finland -hankkeen pilottivaiheesta sen päättymiseen saakka 2024, jatkovastuut määritellään hankkeen päätyttyä) Keskeiset sidosryhmät: kaupungit, kunnat, työnantajat	Virtual Finland -hankkeen työn jatkosta RRF-rahoituksen päättyessä linjataan syksyllä 2023.

Toimenpide	Toteuttajat	Aikataulu
Edistetään kansainvälisten osaajien kiinnittymistä TKI-ekosysteemeihin sekä kansainvälisen osaamisen hyödyntämistä yritysten kasvun ja kansainvälistymisen ja Suomeen tehtävien investointien tukena	Business Finland, TEM, OKM, Suomen Akatemia	Jatkuvaa työtä, huomioidaan Work in Finland -toimintasuunnitelmassa syksyllä 2023, TEM:n hallinnonalan tulosohejauksessa sekä korkeakoulujen ja OKM:n sopimusvalmistelussa.
Mahdollistetaan ulkomailla hankitulla osaamisella pääsy nykyistä sujuvammin osaamista vastaaviin töihin. <ul style="list-style-type: none"> tutkintojen tunnustamisen käsitelyaikoja lyhennetään kehitetään vaihtoehtoisia malleja ulkomaalaisten tutkintojen täydentämiseksi 	OKM, OPH, Valvira, STM	Jatkuvaa työtä, käynnistetään valmistelu ulkomaanopintolain muuttamisesta vuoden 2024 aikana.

4.4 Työperusteisen hyväksikäytön torjunta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työmarkkinoiden vahvistaminen. Samalla kun kansainvälistä rekrytointia edistetään kohdennetusti, on puuttava aktiivisesti ja ennakkoiden työmarkkinoilla esiintyviin väärinkäytöksiin. Työperusteisen maahanmuuton kehittäminen kestäväällä tavalla edellyttää, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ehkäistään ja siihen puututaan tehokkaasti. Jotta tämä on mahdollista, hyväksikäytön vastaisia toimia on ulotettava Talent Boost -ohjelman kaikille osa-alueille, eli kansainväliseen rekrytointiin ja vetovoimatyöhön, oleskelulupamenettelyiden kehittämiseen sekä pitovoiman lisäämiseen ja kotoutumisen edistämiseen. Hyväksikäytön vastaisia toimia tehdään tiiviissä yhteistyössä ihmiskaupan vastaisten viranomais- ja sidosryhmäverkostojen kanssa.

Hallitusohjelma listaa konkreettisia toimenpiteitä väärinkäytöksistä määrättävien rangaistusten kiristämiseksi ja valvonnan tehostamiseksi. Näitä ja muita hyväksikäytön vastaisia toimia kokoamaan laaditaan vuoden 2023 aikana toimenpideohjelma, jota seuraamaan on asetettu erillinen ohjausryhmä. Toimenpideohjelmassa tullaan käsittelemään esimerkiksi viranomaisyhteistyön kehittämistä ja tiedonvaihtoa, hyväksikäytön ilmitulon lisäämistä, uhrin aseman parantamista sekä yhteiskuntavastuun ja rikosvastuun toteutumista. Työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma toimii rinnakkaisena Talent Boost -ohjelmalle, ja niitä on toteutettava yhdessä tasapainoisen työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpidekokonaisuuden aikaansaamiseksi. Hyväksikäytön vastaisen ohjausryhmän työstä esitetään säännöllisiä katsauksia Talent Boost -ohjausryhmälle.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-550-4
ISSN pdf: 2490-0966